

ACHTER DE SCHERMEN

KATRIJN KUYPERS

HUISMEESTER PIETERSKERK UTRECHT

Als huismeester is Katrijn Kuypers al ruim tien jaar hét gezicht van de Utrechtse Pieterskerk. Ze typeert zichzelf in deze functie als manager, gastvrouw, verhuurcoördinator, klusjesvrouw en keukenpsycholoog.

De Pieterskerk behoort al vanaf de eerste editie tot de concertlocaties van het Festival Oude Muziek Utrecht; sinds enkele jaren is het imposante godshuis ook opgenomen in het Seizoen Oude Muziek. Een goede reden om nader kennis te maken met de vrouw die over elke steen van het gebouw een verhaal kan vertellen.

Katrijn begon in 2009 als huismeester, maar haar betrokkenheid bij de Pieterskerk gaat veel verder terug. Begin jaren negentig werd Katrijn door KRO-programmamaker Wico Clements benaderd met de vraag of zij wilde toetreden tot het bestuur van de Stichting Pieterskerkconcerten. Dat wilde ze, en ze zit er nog steeds. 'Ik houd me bezig met de programmering van de grootste koorconcertserie van Nederland, een bijzonder leuke taak. Ik had er ook veel aan toen ik bij de Concertzender ging werken en als muziekconsulent van de Provincie Utrecht.'

De geluidsexpert Jan Bril is in zijn boek *Akoestiek in 100 monumentale kerken* zeer positief over de Pieterskerk. Katrijn: 'Daar ben ik het natuurlijk volledig mee eens. De Pieterskerk heeft een perfecte akoestiek voor koormuziek, elk koor wil hier zingen. De Belgische dirigent Paul Van Nevel is helemaal weg van deze kerk. Tijdens het festival wordt hij echter meestal in de Domkerk of Jacobikerk geprogrammeerd. Op zich begrijpelijk: als hij daar dirigeert, is het steevast uitverkocht. Dat zal in de Pieterskerk niet anders zijn, maar hier kunnen veel minder mensen in.'

Tijdens de coronaperiode zijn hier zes cd's opgenomen. Het Festival Oude Muziek heeft hier ook extra opnamen gemaakt voor EMTV, onder meer een herdenkingsconcert voor Gustav Leonhardt door Skip Sempé. In normale tijden zijn zulke opnamen hier bijna niet mogelijk vanwege de volle kerkagenda. Die akoestiek is echt een 'unique selling point', samen met het feit dat dit een van de weinige overgebleven romaanse kerken in Nederland is. Een paar jaar geleden liepen we een rondje door de kerk met een aantal deskundigen om te kijken naar eventuele verbeterpunten. Een aanwezige architect zei toen dat de banken er eigenlijk uit moesten, dat was veel mooier. Ik heb haar toen fijntjes duidelijk gemaakt dat dat absoluut niet ging gebeuren. Dan wordt de kerk een galmbak.'

PIETERSKERK UTRECHT

TEKST /
Joost van Beek

BEELD /
Marieke Wijntjes

GEZICHT OP DE PIETERSKERK IN UTRECHT

Hendrik Spilman, naar Jan de
Beijer, 1745-1758.
Rijksmuseum, Amsterdam

UTOPIA

in de Pieterskerk, Festival
Oude Muziek Utrecht 2019
Foto: Marieke Wijntjes

ÉÉN CONCERT PER WEEK

Toen Katrijn aantrad als huismeester omvatte de functie een paar uur op weekbasis. Inmiddels heeft ze een bijna fulltime dienstverband. 'Je zou me de manager van de Pieterskerk kunnen noemen, maar ik vind de benaming huismeester mooier, dus die houd ik er graag in. Mijn agenda zit altijd behoorlijk vol. De eigen koorserie van de Stichting Pieterskerkconcerten omvat ongeveer vijftientwintig concerten per seizoen. Daar komen dan de concerten van de Organisatie Oude Muziek en de losse verhuur nog bij. In totaal zijn hier toch zeker wel vijftig concerten per jaar, gemiddeld een per week dus, en flink wat andere bijeenkomsten. Wat het gebouw betreft spelen er momenteel diverse dingen: het hoofdorgel wordt gerestaureerd, een aantal sarcofagen wordt verplaatst en er wordt gewerkt aan een nieuwe beeld- en geluidsverbinding. Verder hebben we net een nieuwe Schimmel-vleugel aangeschaft. Die aanschaf heeft ons doen besluiten om het kabinetorgel op het laagkoor af te stoten. Het was in bruikleen van KRO-NCRV en is nu geplaatst in de Lebuinuskerk in Deventer. Vanwege de bijzondere stemming werd het instrument amper gebruikt. Ik geloof dat ik het in mijn hele tijd hier maar één keer heb gehoord.'

VIJGEN PLUKKEN

Het Festival Oude Muziek maakt al lange tijd deel uit van het leven van Katrijn. 'In 1984 ging ik in Utrecht Muziekwetenschap studeren. De hoogleraar middeleeuwse muziek, Kees Vellekoop, was ook directeur van de Stichting voor Muziekhistorische Uitvoeringspraktijk (STIMU). In die hoedanigheid organiseerde hij tijdens het Festival Oude Muziek symposia. Daar heb ik diverse keren aan meegedaan.'

Tijdens het festival zijn er doorgaans zo'n twaalf concerten in de Pieterskerk. Katrijn is blij dat 'haar' kerk inmiddels ook in het Seizoen Oude Muziek van de partij is. 'Het is altijd een feest om met de Organisatie Oude Muziek samen te werken. Wat mij betreft mogen er nog wel meer seizoenconcerten bij. Als huismeester vind ik het belangrijk dat iedereen die hier binnenkomt, of het nu een musicus, medewerker of bezoeker is, het gevoel heeft dat hij of zij hier welkom is en gezien wordt. En volgens mij slagen we daar aardig in, gelet op de vele positieve reacties die we krijgen. Zelf heb ik tijdens de week van het festival altijd het gevoel dat ik op zomerkamp ben. We hebben zelfs een keer met een groep vrijwilligers vijgen geplukt in de tuin van de kerk. Wel vind ik het jammer dat het er voor mij tijdens het festival meestal niet van komt

CRYPTE IN DE PIETERSKERK

Foto: Marieke Wijntjes

KATRIJNS EERSTE LP
met middeleeuwse muziek

om concerten op andere locaties te bezoeken. Tijdens de concerten in de Pieterskerk ben ik altijd in functie aanwezig, dan is ontspannen luisteren lastiger.'

IN DE PLATENZAAK

De liefde voor oude muziek kwam bij Katrijn al vroeg bovendrijven; in haar tienertijd viel het kwartje helemaal. 'Op een keer ging het op school over middeleeuwse muziek, ik wist niet wat ik hoorde. Na de les ben ik meteen naar de platenzaak gerend, op zoek naar een lp met middeleeuwse muziek. Ik zie nog het verbouwereerde gezicht van de verkoper voor me: zo'n jong meisje luistert toch niet naar zulke muziek? Afijn, de verkoper zette me voor een bak met lp's. Ik wist natuurlijk niet echt waar ik mijn keuze op moest baseren, dus toen heb ik de afbeelding op de lp-hoes maar de doorslag laten geven. Ik ging voor een opname van Les Musiciens de Provence, en dat bleek een goede beslissing. Vanaf dat moment was ik helemaal verkocht. Die lp heb ik trouwens nog steeds.'

'Een jong meisje luistert toch niet naar middeleeuwse muziek?'

GREGORIAANS

Een speciale voorliefde heeft Katrijn voor het gregoriaans. 'Destijds, in mijn tienerjaren, was het zingen van gregoriaans voornamelijk voorbehouden aan mannen. Toen ik achttien was, werd er in Breda een gemengd gregoriaans koor opgericht. Daar moest ik natuurlijk bij zijn. Ik was met afstand het jongste koorlid, maar dat deed me niet.' Inmiddels zit Katrijn in het bestuur van de Stichting Amici Cantus Gregoriani, die onder andere de Zomercursus Gregoriaans organiseert in samenwerking met het Koninklijk Conservatorium Den Haag. Een paar jaar geleden richtte zij samen met de dirigent en componist Wilko Brouwers in Utrecht een Gregoriaanse Kring op, de eerste in Nederland. 'Eén zaterdagmiddag per maand komen we met liefhebbers samen in de Pieterskerk en verdiepen we ons onder leiding van Wilko in gregoriaanse gezangen. Je zou het een soort sing-a-long kunnen noemen. Het oude gregoriaans zingen in een kerk van bijna duizend jaar oud, dat is een heel bijzondere ervaring.'

Af en toe kan ik mijn liefde voor het gregoriaans ook op jongere generaties 'botvieren'. Zo is hier op de vrijdag voor Open Monumentendag altijd een rondleiding voor basisschoolleerlingen van groep 6 en 7. Ik geef ze dan ook altijd een beetje muziekles. Het solmisatiesysteem pakken ze meestal snel op. En toen ik vlak voor Kerstmis een keer een kleutergroep in de kerk had, zei ik: deze kerk is duizend jaar oud en nu ga ik voor jullie een kerstliedje zingen dat ook duizend jaar oud is. *Puer natus est*. Dat vonden ze heel indrukwekkend. Wat mij betreft mag de programmering van de Organisatie Oude Muziek best nog meer gregoriaans bevatten. Ik zeg altijd tegen festivaldirecteur Xavier Vandamme: hoe ouder, hoe beter.' ■●

**2023 FEESTELIJK JAAR
VOOR DE PIETERSKERK**
Op 1 mei 2023 is het 975 jaar
geleden dat de Pieterskerk
voor het eerst werd gewijd.
Ook is het 200 jaar geleden
dat de kerk werd gekocht
door de Waals Hervormde
Gemeente. In 1656 kregen
de protestanten die uit
de Franstalige gebieden
waren gevlucht in Utrecht
de Pieterskerk toegewezen,
toddát deze aan het begin
van de negentiende eeuw
door Napoleon werd inge-
nomen. In 1823 besloten
de Walen de kerk te kopen,
zodat deze privaat eigen-
dom werd en niet meer door
de overheid geconfisqueerd
kon worden.